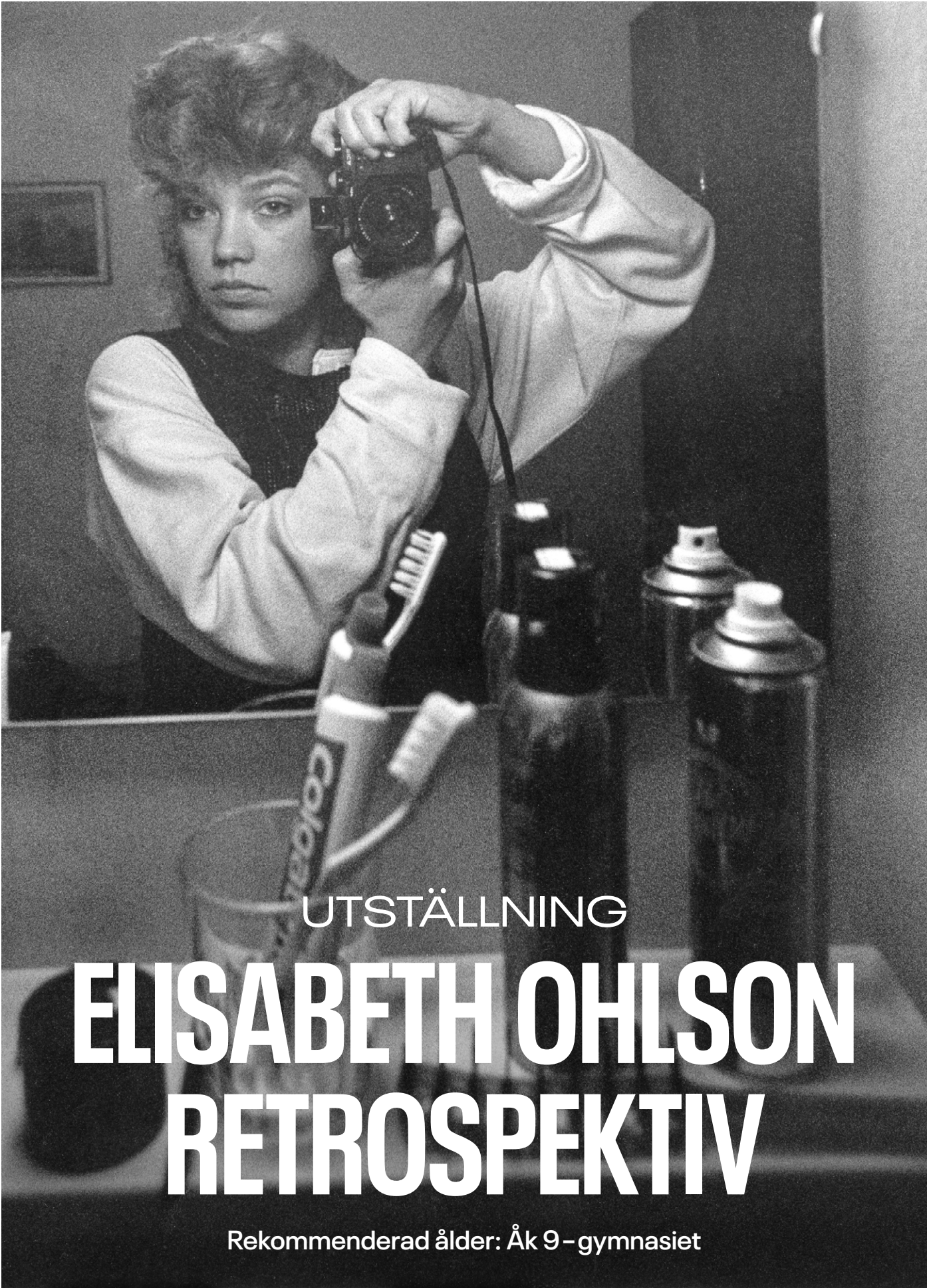

25 juni 2026 – 8 november 2026

Galleri 3, vån 3, Kulturhuset Stadsteatern, Sergels torg

UTSTÄLLNING

ELISABETH OHLSON

RETROSPEKTIV

Rekommenderad ålder: Åk 9 – gymnasiet

Bild: Släpporträtt 1984

KULTURHUSET
stadsteatern

Elisabeth Ohlson Retrospektiv

Under mer än fyra decennier kombinerade Elisabeth Ohlson (1961–2024) fotografisk precision med ett samhällskritiskt engagemang. Med över 230 fotografier ur ett tiotal projekt presenterar utställningen ett sammanhållet och kompromisslöst konstnärskap. Här visas bland annat *Ecce Homo* som blev hennes publika genombrott, och den sista bildserien *DÖDEN* där hon inkluderade sin egen bortgång. Elisabeth Ohlsons bilder fortsätter att påverka samtalet om konst, makt och mänskliga rättigheter.

Foto: Leonard Stenberg

Introduktion

Det här materialet vänder sig till dig som besöker utställningen *Elisabeth Ohlson – Retrospektiv* tillsammans med dina elever. Det kan användas både inför och efter besöket, som stöd för samtal, reflektion och eget skapande.

Som lärare behöver du inte vara expert på fotokonst eller på de frågor som utställningen väcker. Du och dina elever möter bilderna tillsammans, och olika tolkningar kan få finnas sida vid sida. Ett samtal om konst behöver inte leda fram till ett rätt svar – det kan i stället öppna för fler frågor och givande diskussioner.

Inför besöket

Innan ni besöker utställningen kan det vara bra att förbereda eleverna på att de kommer att möta bilder som kan väcka starka känslor. Vissa verk berör sjukdom, död, våld, utsatthet, religion och diskriminering.

Ni kan gärna prata om hur man kan möta konst respektfullt även när man reagerar starkt. Det är tillåtet att tycka olika, men viktigt att lyssna på varandra och tänka på att ämnena kan vara personliga för andra i gruppen.

Om Elisabeth Ohlson

Fotografen och teaterregissören Elisabeth Ohlson föddes 1961 och gick bort 2024. Hon är en av Sveriges mest betydelsefulla samtida konstnärer och använde ofta kameran som ett sätt att synliggöra människor, erfarenheter och livsvillkor som annars riskerar att hamna i skymundan. Hennes bildserier berörde och påverkade såväl kyrkans syn på HBTQI-personer som samhällsdebatten, inte minst under 1990-talet med utställningen *Ecce Homo*.

Ohlson började sin bana vid Skaraborgs Läns Tidning och flyttade 1988 till Stockholm, där hon etablerade sig som fotograf. Bakgrunden inom tidningsjournalistik präglade hennes arbetssätt: hon planerade sina bilder noggrant men hade också en stark känsla för ögonblick, närvaro och berättelse.

I sina konstnärliga projekt arbetade hon ofta med iscensatta fotografier. Hon byggde upp sina bilder som tablåer, med tydliga referenser till konsthistorien och religiösa motiv. Genom ljus, komposition, kroppar och blickar skapade hon bilder som både kunde vara vackra, allvarliga, kärleksfulla och provocerande.

Foto: Elisabeth Ohlson

Om utställningen

Elisabeth Ohlson – Retrospektiv samlar fotografier och arkivmaterial från ett konstnärskap som sträcker sig över flera decennier. Hennes bilder handlar ofta om människor som kämpar för att bli sedda och erkända. Hon skildrade HBTQI-personers liv och historia, hiv och aids, religiös tro, politiska konflikter, arbetsliv, kroppens sårbarhet och människans relation till döden.

Utställningen berör teman som identitet, tro, normer, kärlek, utsatthet, död, sorg och människovärde. Elisabeth Ohlsons bilder väcker frågor om vem som får synas, hur människor framställs och hur konst kan utmana både religiösa, politiska och sociala föreställningar.

Utställningen ger också möjlighet att prata om fotografiets kraft. Vad händer när en människa blir avbildad? Vem har makten över bilden? Hur kan en bild skapa empati, ilska, igenkänning eller förändring?

Foto: Leonard Stenberg

Fördjupning

Foto: Elisabeth Olsson

Ecce Homo

Elisabeth Ohlsons stora genombrott kom med utställningen *Ecce Homo* 1998 där hon placerade berättelser ur evangelierna i samtida HBTQI-miljöer. Hon beskrev serien som ett vittnesmål om att Guds kärlek också gäller homosexuella människor.

Titeln *Ecce Homo* betyder "Se människan". Orden sägs av Pontius Pilatus när han visar upp Jesus inför folket före korsfästelsen. Hos Ohlson blir titeln också en uppmaning till betraktaren: att verkligen se människan framför sig.

När serien visades, bland annat i Uppsala Domkyrka, väckte den starka reaktioner. Den mötte både kärlek, tacksamhet, ilska och hat. Många upplevde bilderna som en viktig upprättelse, medan andra såg dem som provocerande. I dag betraktas *Ecce Homo* som ett centralt verk i svensk konsthistoria och i berättelsen om HBTQI-personers synlighet i Sverige.

Bilderna kan diskuteras både som religiösa tolkningar, konsthistoriska omarbetningar och politiska handlingar.

Fördjupning

Foto: Elisabeth Ohlson

DÖDEN

I sitt sista projekt arbetade Elisabeth Ohlson med temat döden. Hon fotograferade människor i livets slutskede och närmade sig ett ämne som ofta är svårt att tala om. Efter sin egen cancerdiagnos valde hon också att låta sin egen död bli en del av projektet.

Ohlson berättade att hon som liten såg ett gammalt fotografi av ett dött barn i sin mormors fotoalbum.

Bilden gjorde starkt intryck på henne och väckte en tidig förståelse för att fotografier kan bevara en människas närvaro även efter döden.

I *DÖDEN* återkommer den tanken. Bilderna handlar om sorg, avsked, respekt och betydelsen av att minnas. De kan öppna för samtal om varför döden ofta är svår att prata om, men också om hur konst kan hjälpa oss att närma oss det som är tungt.

Att tala om konst

Att ge eleverna en möjlighet att gemensamt samtala om en utställning är viktigt, då det låter dem processa sina erfarenheter. Det kan stärka och fördjupa den konstnärliga upplevelsen, samtidigt som det hjälper dig som lärare att upptäcka vad eleverna fastnat för och därigenom hitta lämpliga pedagogiska infallsvinklar. Försök skapa ett samtal på ungdomarnas villkor, där de kan dela med sig av vad de själva vill och har behov av. Detta går att göra på en mängd olika sätt. Ett samtal om konst kan börja i det enkla: vad ser vi? Försök gärna att låta eleverna upptäcka bilderna i sin egen takt. Alla behöver inte tycka lika, och det kan vara värdefullt att skilja mellan att beskriva, tolka och värdera. Nedan följer ett förslag på en samtalsmetod:

1. Beskriv

Börja med det ni faktiskt ser.

Vilka personer finns i bilden?

Hur är de placerade?

Vilka färger, kläder, miljöer och föremål syns?

Hur faller ljuset?

Finns det något som påminner om äldre målningar, religiösa bilder, teater eller film?

2. Tolka

Gå vidare till vad bilden kan betyda.

Vad tror ni händer i bilden?

Vilka känslor väcker den?

Vilka personer verkar ha makt, och vilka verkar vara utsatta?

Finns det symboler eller detaljer som ger ledtrådar?

Varför tror ni att konstnären har iscensatt bilden på just det här sättet?

Här finns inga färdiga svar. Olika tolkningar kan komplettera varandra.

3. Reflektera

Avsluta med elevernas egna tankar.

Vad stannar kvar efter att ni sett bilden?

Finns det något som känns svårt, vackert, obehagligt eller viktigt?

Har bilden förändrat hur ni tänker kring ämnet?

Kan en bild få oss att se på en människa eller en fråga på ett nytt sätt?

Exempel på teman och frågeställningar

Här är förslag på frågor att använda i klassrummet före eller efter besöket. Låt eleverna diskutera utifrån frågor om yttrandefrihet, religion, minoriteters rättigheter och konstnärligt ansvar.

Konst, provokation och ansvar

- Vad händer när en bild uppfattas som provocerande av vissa och befriande av andra?
- Vem avgör om en bild är kränkande, viktig eller modig?
- Vad innebär det att våga visa något som andra inte vill se?
- Har konstnärer ansvar för hur deras bilder tas emot?
- Vilka risker kan en konstnär ta?
- När kan provokation vara nödvändig?

Bild och makt

- Vem får synas i bilder?
- Vem brukar saknas i konsthistorien, i medier eller i religiösa berättelser?
- Kan en bild ge någon upprättelse?
- Kan provokation vara ett sätt att skapa synlighet?

Identitet och normer

- Vad betyder det att vara "normal"?
- Vem bestämmer vilka kroppar, familjer eller relationer som räknas?

Hur kan konst utmana normer?

- Tro och tolkning
- Får man tolka religiösa berättelser på nya sätt?
- Varför kan religiösa bilder väcka starka känslor?
- Kan en bild vara både kritisk och kärleksfull på samma gång?

Konst och förändring

- Kan konst förändra samhället?
- Vad kan en bild göra som en debattartikel eller ett tal inte kan?
- När blir konst politisk?
- Finns det ämnen som konst inte bör röra vid?

Död och minne

- Varför är döden svår att prata om?
- Vad kan ett fotografi betyda när någon har dött?
- Kan konst hjälpa oss att närma oss sorg?

Förslag på övningar

Foto: Leonard Stenberg

Jämför bildtraditioner

Låt eleverna jämföra en av Ohlsons iscensatta bilder med en äldre målning eller religiös bild som den anknyter till. Titta på komposition, ljus, kroppar, blickar och symboler. Vad förändras när motivet flyttas till en samtida miljö?

Gör en nytolkning

Låt eleverna välja en känd bild, målning, saga, myt eller religiös berättelse och skapa en egen samtida tolkning. De kan arbeta med foto, collage, teckning eller digital bild. Uppgiften är att flytta berättelsen till nutid och fundera över vilka personer som ska få ta plats.

Skriv ur ett annat perspektiv

Eleverna skriver en kort text utifrån en person i en bild. Vad tänker personen? Vad har hänt före bilden? Vad händer efteråt? Övningen kan hjälpa eleverna att närma sig både empati och tolkning.

Eget fotografiskt projekt

Eleverna får skapa en iscensatt bild på temat "att bli sedd". De kan arbeta individuellt eller i grupp och tänka på ljus, plats, kroppsspråk, blick och symboler. Avsluta med en gemensam presentation där varje elev eller grupp berättar om sina val.

Skriv en kritisk reflektion

Eleverna skriver en kort essä eller reflektion om en bild eller ett tema ur utställningen. Texten kan handla om konst och aktivism, tro och identitet, döden och fotografiet, eller om hur bilder påverkar samhällsdebatten.

Vill ni ha mer?

Skolbesök: Det är alltid kostnadsfritt för skolor att besöka Kulturhuset Stadsteaterns utställningar. Om du förhandsbokat ingår en guidad visning.

[Boka här](#)

Workshop: I samband med visning av utställningen erbjuder vi även olika typer av workshops i samarbete med Konstverkstan och Lava. Dessa går att boka inom ramen för Skapande skola och kostar 50 kr per elev..

För mer information, maila:

estella.burga@kulturhusetstadsteatern.se

Läs mer om [utställningen](#)

Fördjupning: <https://ohlson.se>

SVT Play Dokumentär: [Elisabeth Ohlson: Ecce Homo och sista självporträttet](#)

Intresserad av mer?

Läs mer om vår [skolverksamhet](#)

Har du tips på förbättringar gällande vårt pedagogiska material eller kring den upplevelse du och dina elever haft under ert besök hos oss – hör gärna av dig. Vi är tacksamma både för ris och ros.

skolombud@kulturhusetstadsteatern.se

KULTURHUSET
stadsteatern